Det norska skattesystemet. En översikt

av byrådirektör B. Sandström

Även om de norska beskattningsreglerna stundom uppvisa stora likheter med motsvarande bestämmelser i Sverige, finnas dock betydande olikheter, icke minst i fråga om taxeringsorganisationen.

Taxering för inkomst och förmögenhet åsättes genom "ligning", vilket ord egentligen innebär, att man fördelar skatten på de skattskyldiga efter vars och ens skatteförmåga (evneprinsippet). I varje kommun (herred) finnes i regel ett taxeringskontor (ligningskontor), vilket föreståes av en taxeringschef (ligningssjef), som är ledamot av taxeringsnämnden (ligningsnevnd) och som utarbetar förslag till taxering. Taxeringsnämndens övriga ledamöter väljas för fyra år i sänder av kommunalstyrelsen, som också utser nämndens ordförande.

Besvär över åsatt taxering i första instans skall — något som måhända förefaller en svensk läsare egendomligt — anföras till taxeringsnämnden och först sedan denna avgjort besvären, kan nya, skriftliga besvär anföras till övertaxeringsnämnden (overligningsnevnd). Sedan denna fattat beslut i besvärsmålet, är besvärsvägen i regel stängd, även om det finnes flera överordnade taxeringsinstanser, t. ex. fylkesskattestyrelserna.

För vart och ett av Norges tjugo fylken finnes en fylkesskattestyrelse, som är den högsta taxeringsinstansen inom fylket. Ordföranden i fylkesskattestyrelsen är fylkesmannen (med ungefär samma funktion som en svensk landshövding) och vid dennes sida i beskattningsärenden står en skatteinspektör, vilken är chef för det fylkesskattekontor, som upprättats i anslutning till fylkesskattestyrelsen. Vid

---

Bilaga 3: II.

Preliminära resultat från socialstyrelsens konsumtionsundersökning beträffande levnadskostnaderna år 1958.

(Förhandlingsberedningen 18.2.1959 Nr VIII, Jordbruksnämnden).

Yrke	KE	Livsmedel kr	Drycker o. tobak kr	Kläder o. skor kr	Inventarier o. husgeråd kr
Jordbrukare	—	4.704	252	960	900
Andra företagare	—	4.080	648	1.128	732
Högre tjänstemän	—	5.796	840	2.424	2.364
Lägre tjänstemän	—	3.816	576	1.464	1.488
Arbetare	—	3.900	564	1.200	876

Anm. Jämförelser kan icke utan vidare göras mellan konsumtionsuppgifterna per hushåll, eftersom hushållens storlek varierar mellan olika socialgrupper och olika landsdelar. Jämförelser av konsumtionen per hushållsmedlem eller per konsumtionsenhet (enligt kaloriskalan) är icke heller invändningsfria. Uppgifter om åldersfördelningen inom hushållen saknas i den preliminära bearbetningen av undersökningsmaterialet.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:52:53

detta fylkeskattekontor finnes utom kontorspersonal även taxeringsrevisorer, vilka i beskattningsärenden företaga granskning av skattskyldigas räkenskaper.

Den högsta taxeringsinstansen i Norge är Riksskattestyrelsen, vars chef har titeln skattedirektör. Både denne och den honom underställde underdirektören utnämnes av Konungen. Vidare finnes i ledningen en styrelse, bestående av fyra ledamöter, av vilka en utnämnes av Konungen och de tre övriga av Stortinget. Riksskattestyrelsens arbete är fördelat på olika kontor, ettvart med en kontorschef i spetsen.

Såsom tidigare framhållits är besvärsvägen i regel stängd redan efter övertaxeringsnämnden. I undantagsfall kunna visserligen besvärsmål föras vidare till fylkesskattestyrelse och Riksskattestyrelsen, men i allmänhet måste en helt annan väg beträdas, nämligen att föra talan inför allmän domstol. Någon motsvarighet till de svenska förvaltningsdomstolarna Kammarrätten och Regeringsrätten finnes icke. Beskattningsmålen kunna föras från byrett resp. herredsrett över lagmansrett till Höyesterett. Redogörelse för Höyesteretts avgöranden lämnas i en periodiskt utkommande och av Den norske sakförerforening utgiven publikation, "Norsk Retstidende".

Taxering för inkomst och förmögenhet benämnes som tidigare nämnts "ligning". Vid sidan härav finnes emellertid också benämningen "takst", vilken huvudsakligen förekommer, då det är fråga om taxering (värdering) av fastigheter i och för bestämmandet av fastighetsskatten (eiendomsskatt). I detta sammanhang bör måhända omtalas, att man även i Norge har allmän fastighetstaxering, på landet vart femte och i städerna vart tionde år. Under tiden mellan de allmänna fastighetstaxeringarna har man liksom i Sverige särskild fastighetstaxering.

Taxeringsmyndigheternas verksamhet regleras av tvenne allmänna skattelagar, båda av år 1911, nämligen "skattelov for landet" och "skattelov for byene". Dessa båda lagar överensstämma i stort sett med varandra, men "skattelov for byene" innehåller vissa bestämmelser, som äro speciella för taxeringsarbetet i städerna. De båda lagarna ha efter sin tillkomst, såsom fallet är med skattelagstiftningen överhuvud, blivit föremål för ett stort antal ändringar och tillägg, icke minst under det sista decenniet. Dessa liksom andra lagändringar publiceras i "Norsk lovtidend", utgiven av Det Konglige Statsrådssekretariat och ungefär motsvarande Svensk författningssamling. Någon särskild taxeringsförordning finnes icke i Norge, utan de allmänna skattelagarna behandla även taxeringsarbetet och taxeringsorganisationen, uppgifts- och deklarationsskyldigheten och annat, som hos oss återfinnes i taxeringsförordningen eller i taxeringskungörelsen. Även bestämmelser om påföljd för brott mot skattelagstiftningen återfinnas i de allmänna skattelagarna.

Taxeringsnämnderna i Norge ha ett gemensamt samarbets- och informationsorgan, "Ligningsnevndenes Landsforbund". En del av dettas verksamhet består i publicerandet av en publikation med titeln "Dommer, uttalelser m. v. i skattesaker og skattespörsmål", vilken utkommer med ett tiotal häften årligen och återgiver skrivelser från Finansdepartementet och Riksskattestyrelsen samt domar i skatteärenden, icke blott från Höesterett utan även från underrätterna. Av stor betydelse för förståelsen av norsk skattelagstift-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:52:53

ning är vidare de utgåvor av skattelagarna med kommentarer, som numera redigeras av skattedirektören K. L. Bugge.

De årliga skatterna

De skatter, som i Norge påföres för inkomst och förmögenhet, äro dels kommunala och dels statliga. Till kommunerna erlägges kommunal inkomstskatt och kommunal förmögenhetsskatt (i Norge är förmögenhet beskattningsbar även kommunalt) samt kommunal tilläggsskatt å högre inkomster. Av dessa äro de två förstnämnda proportionella skatter, medan den kommunala tilläggskatten är progressiv. Till staten erlägges statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt, vilka båda, vad fysiska personer beträffar, äro progressiva. Beslut om det belopp, varmed kommunal inkomstskatt och kommunal förmögenhetsskatt skola utdebiteras, fattas — inom vissa av skattelagarna uppdragna gränser — av vederbörande kommunalstyrelse, medan den kommunala tilläggsskattens storlek fastställes genom särskild lag varje år. Beslut om storleken av inkomstskatt och förmögenhetsskatt till staten fattas årligen av Stortinget (skattevedtak) och bestämmelserna därom utfärdas genom särskild kungörelse från finansdeparementet. Sedan källskatt (skatt av årets intekt) år 1957 infördes i Norge, har kommunalstyrelsens valfrihet mellan olika uttagningsprocentsatser i avsevärd grad reducerats och omfattar nu någon av nio olika utdebiteringar mellan fjorton och aderton kronor. I fråga om förmögenhetsskatt kan kommunalstyrelsen välja någon uttagningsprocent, som ligger mellan en och fyra promille. Den kommunala tilläggsskatten, vars storlek årligen bestämmes genom lag utgår för närvarande med följande belopp:

å de första 20.000 kr. beskattningsbar inkomst med	3 %
å de nästkommande 30.000 kr. beskattningsbar inkomst med	4 %
överskjutande belopp med	5 %

Tilläggsskatt beräknas endast å den del av inkomsten, som överstiger summan av tjugotusen kr. samt de skattefria avdragen enligt reduktionstabell nummer sju (reduktionstabellen angiver storleken av de skattefria avdragen från den taxerade inkomsten och motsvarar närmast en tabell över våra ortsavdrag).

Den statliga inkomstskatten utgår enligt senaste beslut av Stortinget avseende budgetåret 1958—1959 (för den prel. skatten under år 1959 gälla ändrade procenttal) med följande belopp:

å de första 15.000 kr. besk.bar ink. med	10 %
» » nästa 7.500 » » » »	15 %
» » » 7.500 » » » »	25 %
» » » 10.000 » » » »	35 %
» » » 30.000 » » » »	45 %
» överskjutande belopp ..... »	55 %

Egendomligt för en svensk läsare verkar det måhända, att motsvarigheterna till våra ortsavdrag avdragas icke från den taxerade inkomsten utan från den uträknade statliga inkomstskatten. Avdragen uppgå till följande belopp, räknade från första till femte skatteklassen, (beträffande skatteklasser, se nedan) fyrahundra, åttahundra, ettusen, ettusentrehundra och ettusensjuhundra kronor. I följande skatteklasser ökas skillnaderna mellan skatteklasserna med etthundra kronor, varför avdrag i sjätte skatteklassen uppgår till tvåtusentvåhundra kronor och i sjunde skatteklassen till tvåtusenåttahundra kronor o. s. v.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:52:53

Den statliga förmögenhetsskatten beräknas på den beskattningsbara förmögenheten, alltså den taxerade förmögenheten med avdrag för skattefritt avdrag, vilket uppgår till femtontusen kronor i första och till tjugofemtusen kronor i andra och högre skatteklasser. Förmögenhetsskatt utgår med följande belopp:

å de första	20.000 kr.	besk.b.	förm.m.	2,5 °/oo
» » nästa	30.000 »	»	» »	5 °/oo
» » »	50.000 »	»	» »	7,5 °/oo
» » »	100.000 »	»	» »	10 °/oo
» » »	100.000 »	»	» »	12,5 °/oo
» » »	200.000 »	»	» »	15 °/oo

» överskjutande belopp ..... » 17,5 °/oo

Ett exempel kan måhända åskådliggöra, huru stor kommunal och statlig inkomstskatt, som kan beräknas för en ensamstående person (första skatteklassen), vilken har en taxerad inkomst av femtiotusen kronor och som är bosatt i Oslo, där man tillämpar reduktionstabell nummer sju och där den kommunala utdebiteringen för närvarande uppgår till kr. 16:50).

Ordinär kommunal inkomstskatt:		
taxerad inkomst	50.000	
skattefritt avdrag	1.300	
beskattningsbar inkomst ...	48.700	
ordinär kommunal inkomstskatt ..		8.035
Kommunal tilläggsskatt:		
taxerad inkomst	50.000	
skattefritt avdrag	21.300	
beskattningsbar inkomst ...	28.700	
kommunal tilläggsskatt		948
Statlig inkomstskatt:		
beräknad statlig skatt å den taxerade (beskattningsbara) inkomsten	12.500	
avdrag å skatten	400	12.100

Sålunda måste denne person å sin inkomst av femtiotusen kr. erlägga en sammanlagd kommunal och statlig inkomstskatt av 21.083 kr., eller inalles c:a 42 % av hela den taxerade inkomsten. Utgår man från en kommunal utdebitering i Stockholm av 13 kr., får man för en motsvarande inkomst därstädes en total kommunal och statlig inkomstskatt av 23.760 kr., alltså icke obetydligt högre än i Oslo, vilket framför allt beror på, att progressiviteten hos den svenska statliga inkomstskatten är avsevärt mycket kraftigare, än vad fallet är med den norska motsvarigheten.

Ovan har talats om skattefritt avdrag vid den kommunala inkomsttaxeringen. Detta avdrag grundar sig på bestämmelserna i 76 § landsskattelagen (§ 69 stadsskattelagen), där föreskrifter finnas om tillvägagångssättet vid avdragets beräknande. Mest iögonfallande torde vara, att beloppen vida överstiga motsvarande avdrag i Sverige. Systemet bygger på sju stycken olika s. k. reduktionstabeller, mellan vilka kommunalstyrelserna kunna välja. Varje tabell är uppdelad i skatteklasser, med olika stora avdragsbelopp i varje klass. Sålunda är det skattefria avdraget i tabell I, skatteklass 1 endast 600 kr., medan det i tabell VII, skatteklass 8 uppgår till icke mindre än 14.600 kr. (för inkomståret 1959 gälla andra och än högre avdragsbelopp). Till vilken skatteklass en skattskyldig skall hänföras avgöres enligt bestämmelserna i 75 § landsskattelagen (§ 68 stadsskattelagen). Skatteklass I omfattar sålunda ensamstående personer, skatteklass II dem, som har en person att försörja, skatteklass III dem, som ha två personer att försörja o. s. v. Indelningen tillgår alltså så, att den skattskyldige för varje ytterligare person, som han har att försörja, hänföres till närmast högre skatteklass. Som försörjda räknas den skattskyldiges barn, som äro under 16 års

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:52:53

ålder eller som äro arbetsoförmögna samt föräldrar, som äro arbetsoförmögna, vidare barn under 25 års ålder, som utbilda sig för ett yrke samt andra av den skattskyldiges släktingar, som tillhöra hans hushåll och som äro under 16 år gamla eller arbetsoförmögna. Vid samtaxering av äkta makar skall endera av dessa anses som försörjd, varför alltså ett barnlöst äkta par hänföres till skatteklass II. Om någon av de försörjda på grund av ålderdom, långvarig sjukdom eller annan varaktig svaghet (invaliditet, blindhet) vållar försörjaren onormalt stora kostnader, kan en sådan person vid klassbestämningen jämställas med två eller flera försörjda personer och detsamma gäller, om den skattskyldige har onormalt stora kostnader på grund av egen ålderdom, sjukdom eller annan bestående svaghet.

Beskattningen av norska aktiebolag och av utdelning å aktier i sådana bolag är i Norge ordnad på ett sätt, som i många avseenden avviker från förhållandena i Sverige och som innebär olikheter jämväl den kommunala och statliga beskattningen emellan. Aktiebolag beskattas kommunalt såväl för inkomst som för förmögenhet på ungefär samma sätt och efter samma utdebitering — dock utan skattefritt avdrag — som i fråga om fysiska personer. Vid den statliga beskattningen gälla däremot särskilda bestämmelser enligt lag den 13 juli 1921 om beskattning till staten av aktiebolag och aktieägare. Denna lag skiljer mellan inkomstskatt i vanlig mening — bolagsskatt (selskapsskatt) — och fondskatt. Bolagsskatten beräknas på grundval av en taxerad inkomst, som fastställts på samma sätt, som den till kommunal inkomstskatt taxerade inkomsten (varken vid den kommunala eller statliga beskattningen medräknas utdelning å aktier i annat norskt aktiebolag). Bolagsskatt utgår enligt senaste beslut av Stortinget med 30 % av den så beräknade aktiebolagsinkomsten.

Den inkomst hos bolaget, varå fondskatt beräknas, utgöres av ovannämnda aktiebolagsinkomst med tillägg för utdelning å aktier i andra skattepliktiga norska aktiebolag men med avdrag dels för den utdelning till aktieägarna, som tages av årets överskott och dels för i 1957 års aktiebolagslag föreskrivna avsättningar till reservfonden (och för försäkringsbolag säkerhetsfond). Fondskatt utgår med 8 % av den sålunda bestämda inkomsten.

Aktiebolags förmögenhet beräknas på samma sätt såväl vid kommunal- som vid statstaxeringen, (aktier i andra norska bolag medräknas icke). Förmögenhetsskatt till kommunen utgår efter samma skattesatser, som för fysiska personer och till staten efter f. n. 2 promille av förmögenheten.

Fysiska personer påföres ej kommunal inkomstskatt för utdelning å aktier i norskt aktiebolag, som självt är skattskyldigt, medan däremot statlig inkomstskatt påföres. Vid den kommunala förmögenhetstaxeringen räknas aktier i norska aktiebolag (med vissa undantag) icke till den skattepliktiga förmögenheten, medan detta däremot är fallet vid den statliga förmögenhetstaxeringen.

Rörelsebeskattningen

Inkomst av rörelse behandlas dels i §§ 41, 42 och 44 samt dels i § 50 landsskattelagen, (§§ 35, 36 och 38 samt § 40 stadsskattelagen) av vilka den sistnämnda paragrafen har rubriken ”inkomst av handel och annan näring, för vilken bokföring föreskrivits”. I stort sett avviker

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:52:53

inkomstberäkningen i förvärvskällan rörelse icke från motsvarande beräkning i Sverige, men det finnes dock vissa betydelsefulla olikheter, icke minst i fråga om avskrivningar och lagervärdering.

Avskrivningar kunna enligt § 44, första stycket, litt. c, landsskattelagen, uppdelas i ordinära avskrivningar, tilläggsavskrivningar och begynnelseavskrivningar (åpningsavskrivning). De ordinära avskrivningarna avse värdeminskning genom förslitning av fartyg, anläggningar, maskiner och andra dylika betydande driftmedel, avsedda för varaktigt bruk. Enligt § 44 kan Riksskattestyrelsen till vägledning för taxeringsmyndigheterna utfärda anvisningar för beräkningen av värdeminskningsavdrag och har så gjort vid flera olika tillfällen, senast den 25 januari 1958. I anvisningarna om de ordinära avskrivningarna har lämnats utförliga tabeller, utvisande avdrag för olika grupper av rörelseidkare och för olika grupper av avskrivningsobjekt.

Tilläggsavskrivning, som tillkom genom lag den 6 juli 1957, kan ifrågakomma för alla driftmedel, som kunna bli föremål för ordinära avskrivningar, med undantag för person, varu- eller lastbilar och affärsfastigheter, allså sådana fastigheter, som äro avsedda för kontor, butiker, hotell eller dylikt. Tilläggsavskrivningen beräknas på så sätt, att de ordinära avskrivningarna höjas med högst 50 % under de första fem åren, efter det att driftmedlet tagits i bruk, dock med den begränsningen, att tilläggsavskrivningen för ett år icke får överstiga 2 % av anskaffningsvärdet. Om sålunda ett driftmedels anskaffningskostnad är 25.000 kr. och har en antagen användningstid av 25 år, uppgår den ordinära avskrivningen till 4 % årligen, eller till 1.000 kr. Men därutöver kan tilläggsavskrivning medgivas med 50 % av det ordinära avskrivningsbeloppet, eller med 500 kr., så att den sammanlagda avskrivningen under de fem första åren uppgår till 7.500 kr. Om användningstiden i stället är 20 år och den årliga ordinära avskrivningen alltså uppgår till 5 % eller till 1.250 kr., kan årlig tilläggsavskrivning icke medgivas med mera än 500 kr., motsvarande 2 % av anskaffningskostnaden, eller med högst 10 % av anskaffningskostnaden för hela femårsperioden.

Begynnelseavskrivning får betydelse för fartyg samt för större industriella anläggningar, dock endast i fråga om anläggningar och maskiner för varuproduktion eller för reparation av fartyg. Under tiden från byggnadsarbetets igångsättande och till och med femte året efter det, att anläggningen togs i drift, kan företaget sammanlagt yrka avdrag för 25 % av den del av driftmedlets totala kostnad, som överstiger 500.000 kr. Under ett enstaka år får dock begynnelseavskrivningen icke överstiga 50 % av samma års inkomst.

Även varulagervärderingen skiljer sig från den i svensk skattelagstiftning föreskrivna. Bestämmelser härom återfinnas i § 50 landsskattelagen (§ 40 stadsskattelagen), där betydande ändringar genomförts genom lag den 4 juli 1958. Numera gäller det s. k. lägsta värdets princip vid lagervärderingen, d. v. s. den skattskyldige kan välja det lägsta av anskaffningskostnaden å inköpsdagen — (då det gäller varor, som tillverkats eller bearbetats av honom — tillverkningskostnaden) och det pris varan kan anskaffas eller tillverkas för vid utgången av det räkenskapsår, taxeringen avser.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:52:53

Taxeringsintendents besvär hos prövningsnämnd

Ett spörsmål som tidigare saknat aktualitet har föranletts av 1956 års TF. I andra stycket 76 § stadgas att TI äger anföra besvär intill utgången av april månad efter taxeringsåret. Under förarbetena uttalades olika meningar rörande TI:s besvärsrätt etc., men i detta sammanhang torde det vara tillfyllest att erinra om vad departementschefen och bevillningsutskottet anförde beträffande den avsedda innebörden av det citerade stadgandet. I prop. nr 150/1956 s. 311 anförde departementschefen beträffande stadgandets innebörd.

"I och för sig torde av denna (författningstexten) endast följa att den beloppsmässiga ramen för intendentens talan skall angivas. Att jämväl grunderna för besvärstalan redovisas bör dock enligt min mening eftersträvas. Detta får i allmänhet anses höra till god ordning och kan även vara en förutsättning för att prövningsnämnden skall få erforderlig tid till förfogande för målens prövning. Men jag anser i likhet med de sakkunniga att någon förbindande bestämmelse härom ej bör meddelas."

Bevillningsutskottet yttrade i denna del (bet. nr 56/1956, s. 118).

"Kungl. Maj:ts förslag innefattar ett uttryckligt avståndstagande från systemet med reservationsbesär. Den bestämmelse i nuvarande taxeringsförordning som åt taxeringsintendenten inrymmer befogenhet att anföra

---

I fråga om avsättnnigar till pensionsstiftelser (pensionsfond) gälla bestämmelserna i § 44, första stycket, litt k. landsskattelagen (§ 38 stadsskattelagen), vilka tillkommo genom lag år 1952. För att avdrag för avsättningar skall kunna medgivas kräves, att någon av tre olika former för pensioner till anställda använts, nämligen antingen försäkring i bolag, som har tillstånd att driva livförsäkringsrörelse i Norge ("Bedriftspensjonsforsikring etter skatteloven") eller pensionsstiftelse uppbyggd enligt försäkringstekniska grunder, vilken godkänts av socialdepartementet ("Bedriftspensjonskasse etter skatteloven") eller slutligen pensionsstiftelse som godkänts av socialdepartementet ("Bedriftspensjonsfond etter skatteloven"). Vidare finnas åtskilliga andra villkor för avdragsrätt, t. ex. att medlen icke användas av företaget för andra ändamål än pensioner samt att de stipulerade pensionerna icke överstiga dem, som äro fastställda i Statens pensionskassa.

Slutligen kan nämnas, att man hos oss som bekant för någon tid sedan framlagt förslag om viss resultatsutjämning mellan olika beskattningsår. Sådan utjämning har funnits i Norge under ganska lång tid. Bestämmelser härom återfinnas i § 53 landsskattelagen (§ 45 stadsskattelagen) och gå i huvudsak ut på att en skattskyldig vid beräkning av inkomst av näring (alltså ej blott av rörelse utan även av ex. jordbruk och fiske men däremot ej av skogsbruk) kan yrka avdrag för underskott, som uppkommit i näringen under något eller några av de tio föregående åren.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:52:53